

Motion till riksdagen 2007/08:U359

av **Olle Thorell m.fl. (s)**

Asien

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att hävda en hållbar utveckling, demokrati och respekt för mänskliga rättigheter i Sveriges kontakter med alla stater i Asien.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör utveckla och stärka de goda relationer vi har i Asien.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i alla sina kontakter med Kina måste vara tydligt i kraven på demokratisering och mänskliga rättigheter.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om situationen i Burma.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i alla sina kontakter med länder i Asien bör verka för ökad demokratisering och respekt för mänskliga rättigheter.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fortsätta arbeta för att företag tar ett större socialt ansvar och att fackliga rättigheter utvecklas i Asien.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till rättsutveckling, att stärka demokratins institutioner och främja framväxten av en demokratisk kultur.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att integrera ett jämställdhetsperspektiv i samarbetet med Asien.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bevaka dödsstraffets användning i Asien med avsikten att på olika sätt verka för dess avskaffande.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kvinnors och barns villkor bör vara centrala områden i Sveriges samarbete med Asien.

Fel! Okänt namn på

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka det civila samhällets roll i byggandet av demokrati och god samhällsstyrning.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om samarbete med länder i Asien med liknande inställning till frågor rörande mänskliga rättigheter och demokrati som Sverige.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om otillräcklig institutionell kapacitet, bristande miljöpolitik och otillräckliga investeringar i regionen – och att dessa områden bör utgöra fokus för svenska insatser på miljöområdet under de kommande åren.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att klimat, biologisk mångfald och kemikalier är frågor som bör prioriteras av regeringen i arbetet för en rättvis och hållbar utveckling i Asien.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förorda ökade satsningar för forskningsbiståndet till Asien.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utvecklingsländer bör fortsätta stödjas att leva upp till de krav som följer av undertecknandet och ratificering av internationella miljökonventioner.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka samstämmigheten mellan olika politikområden enligt PGU, politiken för global utveckling.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att EU för en politik gentemot Asien där en rättvis och hållbar global utveckling tydliggörs som det övergripande målet.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett tätare och bredare besöksutbyte med Asien.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla de ekonomiska förbindelserna med Asien som helhet.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att millennieutvecklingsmålen om fattigdomsbekämpning även uppnås i Asien.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om övergreppen mot de mänskliga rättigheterna i Kina.

Motivering

Utvecklingen i Asien det närmaste seklet kommer att vara avgörande för hela den globala utvecklingen. Det som sker där angår oss alla. I Asien finns både ekonomiska under och tigerekonomier. Samtidigt lever hälften av världens

fattiga i Asien. Där finns demokratier där mänskliga rättigheter respekteras och där finns diktaturer där raka motsatsen gäller. Vi måste tydligt hävda en hållbar utveckling, demokrati och respekt för mänskliga rättigheter.

Sverige har en lång tradition i sitt utvecklingssamarbete med Asien. Det är viktigt att vi utvecklar de goda relationer vi har. Ekonomiskt framhålls ofta Asien som en framgångssaga, och det är sant i vissa delar – men det är inte sant för alla länder. Kina och Indien är redan ekonomiska stormakter och växer sig än starkare för varje år. Kina hade en tillväxt förra året på över 10 procent. Indien, världens största demokrati, tar varje år stora kliv, och medelklassen växer hastigt. Det här är förstås glädjande och positivt. Varje människa som kan ta sig ur fattigdomens bojor är en seger.

I socialdemokraternas alternativa utrikespolitiska deklaration 2007 uttryckte vi följande:

”Indien och Kina står för den största minskningen av antalet fattiga i världen. Deras alltmer konkurrenskraftiga ekonomier har de senaste åren haft en betydande ekonomisk tillväxt som lyft miljoners människor ur fattigdomen. Det råder ingen tvekan om att Asien i framtiden kommer att spela en ökande roll i världsekonomin. Ju fler indier och kineser som ökar sin köpkraft, desto bättre är det för svensk ekonomi. Många svenska exportföretag har redan i dag en stor del av sin försäljning på den asiatiska marknaden. Kinas och Indiens ekonomiska utveckling ställer krav på vårt eget samhälles förändringsvilja. Indien skiljer sig från Kina genom att landet är en demokrati. I alla våra kontakter med Kina måste därför kraven på demokratisering och mänskliga rättigheter vara tydliga.”

Demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet

På många håll i Asien förvägras folket sina grundläggande mänskliga fri- och rättigheter. Det är allt från traffickingoffer på Filippinerna till tvångsflyttade bönder i Kina. Även om demokratiseringen har kommit en bit på väg finns oerhört mycket kvar att göra.

I Burma ser vi hur militärregimen hårdhänt slog ned de fredliga protester som växt sig allt starkare. Vi fördömer våldet. Alla politiska fångar, inklusive den sedan många år frihetsberövade Aung San Suu Kyi, måste friges. Dialog mellan militärjuntan, den politiska oppositionen och minoritetsrepresentanter måste snarast komma till stånd.

Sverige måste i alla sina kontakter med länder i Asien verka för ökad demokratisering och respekt för de mänskliga rättigheterna.

Att fortsätta arbeta för att företag tar ett större socialt ansvar och att fackliga rättigheter utvecklas är av största vikt.

En grundläggande förutsättning för en demokratisk samhällsutveckling och respekt för de mänskliga rättigheterna är, förutom yttrande- och organisationsfrihet, ett fungerande rättsväsen.

För det internationella samfundets del ska ansträngningarna fortsätta inriktas på stöd till rättsutveckling och utbyte av erfarenheter på detta område, att stärka demokratins institutioner och främja framväxten av den demokratisk

Fel! Okänt namn på

kultur, i vilken också oppositionen har en roll och kan verka. Det kan ske genom utbyte och samarbete såväl bilateralt och genom EU som med internationella institutioner, t.ex. FN-mekanismer och andra internationella organ. Även på jämställdhetens område bör det internationella samfundet öka sina ansträngningar genom att föra en dialog med Asien, men också genom att integrera ett jämställdhetsperspektiv i samarbetet med regionen. Sverige har tillsammans med andra internationella aktörer ett stort ansvar för att driva dessa frågor i hela regionen.

Vi anser att ytterligare ansträngningar bör göras för att bevaka dödsstraffets användning i Asien med avsikt att på olika sätt verka för dess avskaffande. Regeringen bör även i framtiden verka för att länder som har dödsstraff öppet redovisar statistik kring antalet domar och avrättningar. Sverige måste fortsätta sitt aktiva deltagande i de dialoger om de mänskliga rättigheterna som förs med Kina, Vietnam och Laos.

Sverige ska även sträva efter att en dialog om de mänskliga rättigheterna initieras med Kambodja, förslagsvis med EU som plattform. Jämställdhet samt kvinnors och barns villkor bör vara centrala områden i Sveriges samarbete med Asien. Utöver stöd till organisationer verksamma på dessa områden bör Sverige föra fram dem i såväl multilaterala som bilaterala kontakter med länderna i Asien. Med tanke på den otillfredsställande situationen för yttrandefriheten i de flesta sydöstasiatiska länder och den riskfyllda situationen för MR-aktivister på många håll anser vi att regeringen bör särskilt uppmärksamma dessa frågor.

Arbetet med att stärka det civila samhällets roll i byggandet av demokrati och god samhällsstyrning måste fortsätta, bl.a. genom det utvecklingssamarbete som svenska frivilligorganisationer bedriver med Sidastöd. I Asien finns ett flertal länder med liknande inställning till frågor rörande mänskliga rättigheter och demokrati som Sverige och samarbete med dessa länder omkring dessa frågor är av största vikt. Även det mellanstatliga samarbetet inom organisationer såsom ASEM är av stort intresse för att lyfta upp frågorna om mänskliga rättigheter och demokrati.

Miljö- och klimatfrågan är vår tids kanske största utmaning. Människans påverkan på klimatet eskalerar och vi har ingen tid att spilla. Vi har alla ett ansvar. Exempels makt är stort, och vi måste visa på att det är möjligt att ha en tillväxt kombinerad med hållbar utveckling. Inte minst i Asien är miljöhoten överhängande. Om ingenting görs kommer vi att se miljontals klimatflyktingar och miljökatastrofer som vi nu har svårt att föreställa oss.

Miljöpolitiken får inte heller begränsas så att den bara handlar om klimatfrågan. Vatten och sanitet, farliga utsläpp och ett hållbart jordbruk är miljöfrågor som inte heller får glömmas bort. Det är viktigt att svenskt miljösamarbete med Asien inte uteslutande sker genom utvecklingssamarbetet. Andra politikområden är viktiga och måste lyftas fram.

Samarbetet mellan Regeringskansliet, Naturvårdsverket, Sida, Kemikalieinspektionen, näringslivet och andra relevanta aktörer i Sverige bör ytterligare fördjupas. Miljöprojekt bör i större utsträckning genomföras i samverkan mellan offentliga myndigheter, den privata sektorn och enskilda organisationer.

Fel! Okänt namn på

Viktiga orsaker till miljöförsämringen i Asien är otillräcklig institutionell kapacitet, bristande miljöpolitik och otillräckliga investeringar – dessa områden bör utgöra fokus för svenska insatser under de kommande åren. Klimat, biologisk mångfald och kemikalier är frågor som bör prioriteras av regeringen i arbetet för en rättvis och hållbar global utveckling.

Samarbete mellan svenska och asiatiska forskningsinstitutioner har goda förutsättningar att öka. Inom forskningsbiståndet förordar vi ökade satsningar till Asien.

Utvecklingsländer bör fortsätta stödjas att leva upp till de krav som följer av undertecknande och ratificering av internationella miljökonventioner samtidigt som regeringen bl.a. genom EU har en plattform att arbeta från för att framföra påtryckningar till de länder som inte skrivit under, ratificerat eller lever upp till internationella miljökonventioner

Den socialdemokratiska regeringens Asienstrategi innehåller mycket av det som vi anser ska gälla även fortsättningsvis.

Politiken för global utveckling innebär att vi i arbetet med bilaterala och regionala frågor i Asien ska identifiera processer och frågor där vi inom olika politikområden kan bidra till målet om en rättvis och hållbar global utveckling. Insatser inom olika politikområden ska komplettera och förstärka varandra och ansträngning ska göras för att undvika att insatser motverkar varandra. Likaså är samverkan över nationsgränser, inte minst inom EU, av vikt för att politiken ska få ordentligt genomslag.

Huvudansvaret för enskilda länders utveckling ligger hos respektive lands regering. Samtidigt påverkas ett lands förutsättningar av andra länders agerande inom en mängd områden. Samstämmigheten mellan olika politikområden ska därför stärkas i syfte att göra den samlade politiken mer utvecklingsfrämjande. För att arbetet för en rättvis och hållbar utveckling ska leda till resultat räcker det inte att bara Sverige agerar på ett samstämmigt sätt för att bidra till minskad fattigdom och en hållbar global utveckling. Politiken för global utveckling är därför också viktig i våra dialoger och kontakter med de rikare länderna i Asien. Genom dialog bör vi försöka påverka deras agerande på olika politikområden och i multilaterala forum och deras finansiella bidrag till utvecklingssamarbetet. Medlemskapet i EU innebär dessutom att vi har ytterligare en viktig plattform att utnyttja för att agera på områden som är prioriterade i våra relationer med Asien. Det ställer samtidigt krav på att vi verkar för att EU för en politik gentemot Asien där en rättvis och hållbar global utveckling tydliggörs som det övergripande målet.

Världens utveckling under det kommande seklet är nära förbunden med utvecklingen i Asien. De snabba förändringar som sker i flera av regionens länder får tydliga globala konsekvenser. För en liten öppen ekonomi som den svenska innebär det stora möjligheter och utmaningar.

Asien är en heterogen region. Länder och territorier uppvisar stora skillnader i bl.a. politiska och ekonomiska system och utvecklingsnivåer. Regionen rymmer såväl demokratier som enpartistater; såväl världens fattigaste länder som Japan med en högre per capita inkomst än Sverige; såväl världens mest öppna ekonomier som slutna länder, etc. Av det faktum att Asien inte är en enhet i annat än geografisk mening följer att fördjupade relationer kräver

Fel! Okänt namn på

långsiktiga och diversifierade satsningar som omfattar politiska relationer, handels- och investeringsfrämjande, utvecklingssamarbete, miljösamarbete, forskningssamarbete och utbildning, folkrörelsekontakter, kultursamarbete och information och Sverigefrämjande.

Ett tätare och bredare besöksutbyte är ett viktigt led i arbetet med att öka förståelsen för regionen och dess förändringar samt att bredda och fördjupa det ömsesidiga samarbetet med Asien.

Regeringen ska verka för att EU:s närvaro i och relationer med regionen fördjupas och att EU blir en aktiv och engagerad partner. Regeringen ska inom EU driva större samordning och sammanhållning för att med kraft driva målen inom demokrati, mänskliga rättigheter, handel, miljö, hälsa och säkerhetspolitik gentemot länder i Asien.

Samstämmigheten mellan olika politikområden bör stärkas i syfte att göra den samlade politiken mer utvecklingsfrämjande. Genom PGU stärks förslagen om ökad samordning och samstämmighet mellan olika politikområden, ökad givarsamordning och harmonisering och ökad uppslutning kring ländernas egna prioriteringar.

Asiens betydelse i världsekonomin fortsätter att öka, vilket understryker vikten av att Sverige och EU verkar för att utveckla de ekonomiska förbindelserna med regionen som helhet.

Det finns ett behov av att fortsatt stödja de asiatiska utvecklingsländernas reformarbete och fortsatta integrering i den globala ekonomin. Att utvecklingsländerna kan tillgodogöra sig de möjligheter världshandeln ger är ett av de högst prioriterade målen på den handelspolitiska dagordningen.

Även om merparten av länderna i Asien ser ut att uppnå det första millennieutvecklingsmålet om halverad fattigdom till 2015 lever majoriteten av världens fattiga i Asien, och ett antal länder har problem med att klara övriga millennieutvecklingsmål. Sverige måste öka sina egna ansträngningar och arbeta för att påverka det internationella samfundet så att millennieutvecklingsmålen om fattigdomsbekämpning även uppnås i Asien.

Arbetet med mänskliga rättigheter och demokratifrågor syftar till att stödja och förstärka den långsiktiga trend som kan skönjas i Asien mot ökad demokratisering och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna.

Miljöfrågorna kommer att kräva fortsatt fokus under lång tid framöver. Sverige måste agera genom alla de kanaler som finns till vårt förfogande. Genomslaget för miljörelaterade insatser förstärks dessutom om man kan finna en kombination med stöd på global, regional och lokal nivå.

Inom det säkerhetspolitiska området är det angeläget att engagera sig och i EU än starkare, bilateralt liksom genom samarbete inom regionala och internationella organ.

I Sverige måste vi fortsätta att överväga hur vi ännu bättre ska tillvarata det mellanfolkliga samarbetet med Asien inom högre utbildning, forskning, folkrörelser och kultur i en värld där den asiatiska kontinenten får allt större betydelse.

Kina

Nu när Kina blir mer ekonomiskt starkt, och därmed kommer att spela en större roll på den globala scenen, är det viktigt att vi inte bara ser Kina som en gigantisk marknad för svenska produkter. Vi måste i alla våra kontakter med Kina föra fram vår ståndpunkt om mänskliga rättigheter och demokrati, och att fortsätta arbetet för att företag tar ett större socialt ansvar och att fackliga rättigheter utvecklas skulle leda till politiska förändringar. Vi tror inte på någon begränsning i vårt ekonomiska utbyte med Kina. Vi tror på dialog. Vi anser att dialog, kontakter och ekonomisk utveckling kommer att bidra till ett mer demokratiskt Kina som respekterar de mänskliga rättigheterna.

Det ömsesidiga beroendet mellan USA och Kina ökar. Kina finansierar en väsentlig del av USA:s handelsbalans- och budgetunderskott. 70 procent av Kinas valutareserv på omkring 1 200 miljarder USD beräknas vara placerade i amerikanska statsobligationer och dollar. USA är världens största oljekonsument och förbrukar 25 procent av världens olja. Kina är den näst största och förbrukar 9 procent. Båda länderna blir alltmer importberoende och planerar att ta en allt större andel från Afrika. De två länderna konkurrerar också om många av världens metaller. Under det kalla kriget var Afrika arena för ideologisk och säkerhetspolitisk konkurrens. I dag handlar kampen om Afrikas energi- och naturtillgångar.

Asiens växande ekonomiska aktivitet leder till ökad förbrukning av världens råvarutillgångar och växande miljöproblem. Kina och Indien vars ekonomier växer med 10 respektive 8 procent årligen och i egenskap av sina storlekar har en avsevärt större miljöpåverkan än andra länder i Asien. Kina står för 13 procent av världens samlade utsläpp av växthusgaser, främst i form av koldioxid som till största del kommer från förbränning av kol. Om 25 år beräknas Kina ha gått om USA som världens största utsläppare av växthusgaser. Vattentillgångarna i Asien förorenas, och bristen på rent vatten skapar mellanstatliga motsättningar. Luftföroreningarna i storstäderna skördar många liv, och förbränningen av kolväten bidrar till växthuseffekten. Asiens roll i dessa relaterade processer får sociala, miljömässiga och politiska konsekvenser både regionalt och globalt.

De kinesiska myndigheterna har meddelat att man ska lätta på restriktionerna för utländska journalister inför OS 2008. Detta innebär att det ska bli lättare att resa runt i landet och större frihet vad gäller rapportandet. Det är i och för sig glädjande, men det är en lång väg kvar innan press- och yttrandefriheten respekteras i Kina. Dessutom omfattas inte kinesiska journalister av dessa lättnader. Förtrycket mot oliktankade och människorättsaktivister fortsätter med oförminskad styrka. Förföljelsen av uigurer fortsätter. I Tibet förnekas tibetanerna bland annat sina rättigheter att utöva sin religion.

Förtrycket mot människorättsförsvare, journalister och oliktankade fortsätter, tidningar och webbsidor har stängts ned och Internetanvändare kontrolleras. I sin senaste utvärdering av situationen i Kina har Amnesty dokumenterat att ett stort antal människorättsaktivister i Peking fortfarande sitter i "husarrest" och står under hård polisbevakning. De förhindras att resa utomlands eller inom landet och varje steg de tar kontrolleras. Samtidigt är aktivister i

Fel! Okänt namn på

andra delar av landet utsatta för ökade övergrepp och trakasserier när omvärldens fokus är riktat mot Beijing och upptakten inför spelen nästa sommar. Även kontrollen över inhemska medier fortsätter att vara hårdhänt. Ett flertal tidningar som bevakar samhällsfrågor har stängts ned. Ett dussintal journalister sitter fängslade för att ha rapporterat om frågor som anses politiskt känsliga.

Dödsstraffet – antalet dödsdomar och avrättningar har minskat sedan 1 januari 2007, då Högsta domstolen återtog ansvaret för att pröva överklaganden av dödsdomar. Det är positivt i sig. Men Kina bör offentliggöra alla uppgifter om dödsdomar och avrättningar i landet så att det skall vara möjligt att utvärdera reformen. En ökad öppenhet kring varje enskilt fall är också viktigt för advokater och anhöriga till dödsdömda och för rättssäkerheten. Dödsstraff är inte värdigt något samhälle och skall alltid fördömas.

Polisen har befogenheter att skicka personer som begått småbrott till ”omskolningsläger”, utan åtal eller rättegång, visar bl.a. Amnestys rapporter. Detta har ökat inför OS 2008. Över huvud taget har bruket av godtyckliga frihetsberövanden ökat – detta trots att Kina under längre tid har hävdats att de arbetat för att avskaffa systemet.

Övergreppen mot inhemska medier och deras utövare fortsätter. Fortfarande är det helt förbjudet att tala om demonstrationerna vid Himmelska fridens torg 1989, som slogs ned med våld av militären.

Stockholm den 5 oktober 2007

Olle Thorell (s)

Urban Ahlin (s)

Carina Hägg (s)

Kenneth G Forslund (s)

Carin Runeson (s)

Veronica Palm (s)

Kent Härstedt (s)

Kerstin Engle (s)